

Економічна сутність цифрової трансформації суб'єктів господарювання

Євгеній Загороднюк

аспірант ОНП «Економіка»,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

Інформаційна революція кінця 20 століття та широке розповсюдження користувачів мережею Інтернет в світі сприяло розвитку та впровадженню нових бізнес-моделей функціонування підприємств та появи класичних цифрових компаній. За даними агенції Global Digital до кінця 2023 р. дві третини населення планети будуть підключені до мережі Інтернет [1]. За даними цієї ж агенції 68 % населення світу користується мобільними телефонами і протягом 2023 р. кількість користувачів мобільними телефонами зростає на 168 млн. осіб в усьому світі. Кількість користувачів Інтернету в світі склала у 2023 р. 5,16 млрд. осіб, що дорівнює 64,4 % світового населення. Кількість користувачів Інтернетом зростає на 1,9 % за 2023 р. Соціальними мережами користуються близько 50 % населення планети. За даними профспілки працівників освіти і науки в Україні 72 % українців користуються Інтернетом щоденно [2]. Підсумовуючи отримані статистичні дані можна зробити висновок щодо щорічного зростання людей як в світі, так і в Україні, які користуються Інтернетом, соціальними мережами та мобільним зв'язком. Таким чином суб'єкти господарювання вибудовують свою стратегію розвитку та політику з урахуванням значного впливу діджиталізації на життя людей.

У наукових працях як вітчизняних так і закордонних вчених економістів відмічається значний вплив досягнень цифрових технологій на діяльність суб'єктів господарювання. Під цифровою трансформацією вчені розуміють незворотній вплив впровадження цифрових технологій в бізнес процеси суб'єктів господарювання, що приводить до зміни бізнес-моделей. Зокрема, вченими Бангкокського університету Ч. Гонгом та В. Ріб'єром відмічається що впровадження цифрових технологій в технологічні та організаційні процеси на виробництві викликають фундаментальні зміни у бізнес-моделі підприємства [3]. Гусєва О.Ю. та Легомінова С.В. відмічають, що застосування цифрових технологій впливає на конкурентоспроможність підприємства та значно підвищує ефективність бізнес-процесів на підприємстві [4].

Серед основних напрямів процесу цифрової трансформації діяльності суб'єкта господарювання потрібно виділити наступні:

- обрання стратегії та бізнес-моделі, які передбачають цифровізацію бізнес-процесів;
- обрання політики комунікацій з клієнтами в онлайн режимі;
- впровадження цифрової інфраструктури та оцифрування всіх даних;
- підвищення кваліфікації персоналу з метою набуття ними необхідних діджитал навичок;
- впровадження системи моніторингу за ланцюгами поставок та бізнес-процесами на основі діджитал технологій;

- формування власної моделі розвитку суб'єкта господарювання на основі цифрової трансформації.

Цифрова трансформація суб'єктів господарювання відбуватися поступово, як цей процес і відбувався на багатьох українських підприємствах, і відбувається в теперішній час. Перший етап цифрової трансформації – це оцифрування всіх даних, впровадження електронної системи обліку та документообігу; другий етап впровадження комунікаційної політики спілкування з клієнтами в онлайн форматі, застосування інструментів діджитал–маркетингу, підвищення кваліфікації та формування діджитал навичок у персоналу; третій етап – автоматизація виробничих процесів на підприємстві та діджиталізація частини (або всіх) бізнес-процесів.

Цифрова трансформація впливає більшою мірою на організацію як виробничих процесів на промислових підприємствах, так і на формування внутрішньої та зовнішньої культури комунікацій. Цифрова трансформація в сфері комунікацій значно скорочує відстань між контрагентами за рахунок можливостей онлайн спілкування: відео конференцій, електронної пошти, соціальних мереж. Застосування цифрових технологій у праці адміністративного персоналу допомагає підвищити ефективність інтелектуальної праці людини, уникати помилок та запобігати конфлікту інтересів.

За проведеним аналізом цифрових рішень, які застосовуються у бізнес-процесах українських суб'єктів господарювання виділені наступні.

1. Електронна пошта і месенджери: Популярні послуги, такі як Gmail, Outlook, Telegram, WhatsApp, дозволяють користувачам спілкуватися і обмінюватися інформацією через Інтернет.

2. Офісні програми: MS Word, Excel, Power Point, Adobe Acrobat та інші.

3. Державні сервіси: Дія, E-health, e-Податкова та інші.

4. Інтернет-банкінг: Банки надають цифрові послуги для управління фінансами через Інтернет, включаючи перекази коштів, оплату рахунків і моніторинг банківських операцій.

5. Електронні платежі: платіжні системи, такі як Visa, Mastercard, PrivatBank Pay, ApplePay та інші.

6. Хмарне сховище: сервіси зберігання файлів в Інтернеті, такі як Google Drive, iCloud, OneDrive та інші.

7. Пошукові системи: Google.

8. Онлайн-торгівля: платформи, такі як Rozetka, Prom.ua, OLX, які дозволяють купувати та продавати різні товари та послуги через Інтернет.

9. Мобільні додатки: Україна має велику кількість мобільних додатків для різних цілей, включаючи банківські додатки, навігаційні додатки, соціальні мережі, новини, розваги і багато інших.

10. Різні спеціалізовані додатки окремих компаній або для окремих задач: Поштова доставка, навігатори, мапи, сервіси доставки їжі, електронні книги та багато іншого. Найбільш часто використовують: Google maps, Waze, Нова Пошта, EBookDroid та інші.

Позитивний вплив цифровізації на діяльність суб'єктів господарювання полягає у наступному.

1. Підвищення продуктивності праці: використання цифрових інструментів дозволяє оптимізувати процеси виробництва та планування ресурсів, що призводить до збільшення продуктивності праці та зниження витрат.

2. Ефективне управління бізнес-процесами: системи управління бізнес-процесами дозволяють керувати графіками, бюджетами і ресурсами в режимі реального часу, спрощуючи процес управління.

3. Покращення якості та безпеки: сучасні цифрові технології дозволяють забезпечувати вищу якість робіт на виробництві і збільшувати рівень безпеки завдяки системам моніторингу та автоматизації.

Негативний вплив цифровізації на бізнес процеси та процес управління у внутрішньому середовищі суб'єктів господарювання.

1. Вартість інтеграції цифрових технологій: впровадження цифрових інновацій може вимагати значних витрат на придбання та навчання персоналу використовувати нові інструменти.

2. Нерівномірний доступ до цифрових технологій: не всі суб'єкти господарювання можуть собі дозволити впровадження сучасних цифрових технологій, що може збільшити нерівність в галузі.

3. Потреба у перепідготовці кадрів: для успішного використання нових технологій потрібні спеціалісти, які мають діджитал-навички та вміють працювати саме з тим програмним продуктом, який потрібний даному суб'єкту господарювання, що може вимагати часу та ресурсів.

4. Потенційна загроза кібербезпеці: зі зростанням обсягу цифрових даних в галузі зростає ризик кібератак і порушення конфіденційності інформації.

5. Втрата робочих місць. З автоматизацією процесів і впровадженням штучного інтелекту потреба у деяких спеціалістах значно зменшується.

Загалом, цифровізація вносить значні зміни у діяльність суб'єктів господарювання, покращуючи продуктивність і якість робіт, але вона також вимагає уваги до кібербезпеки, інвестицій у нові технології та перепідготовки персоналу. Успішне впровадження цифрових інновацій може сприяти розвитку суб'єктів господарювання та покращенню якості товарів та послуг. Цифровізація також сприяє покращенню обслуговування клієнтів. Завдяки онлайн-системам відстеження, клієнти можуть перевіряти статус своїх замовлень в режимі реального часу, що підвищує рівень задоволеності клієнтів та забезпечує їхню вірність компанії.

Список використаних джерел

1. Головні висновки звіту *Global Digital 2023*. URL: <http://surl.li/gkkrk>.
2. Офіційний сайт профспілки працівників освіти і науки України. URL: <http://surl.li/mvvcw>.
3. Gong C.; Ribiere V. *Developing a unified definition of digital transformation*. *Technovation*. 2021, vol. 102, 102217. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2020.102217>.
4. Гусєва О. Ю., Легомінова С. В. Діджиталізація – як інструмент удосконалення бізнес-процесів, їх оптимізація. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018, № 1 (23). С. 33–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/estebi_2018_1_7.